

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref
14/3123

Vår ref
15/889-

Dato
24.06.2015

Høringsbrev - Difis rapport om gjennomgangen av det statlige forbrukerapparatet

Landbruks- og matdepartementet (LMD) viser til mottatt høringsbrev, datert 1. juni 2015, om Difis gjennomgang av det statlige forbrukerapparatet.

LMDs mener en slik gjennomgang er verdifull av flere grunner, blant annet fordi forbrukerpolitikk og forbrukerinteresser tangerer flere sektorpolitiske områder.

LMD er opptatt av forbrukernes stilling og å sikre forbrukernes rettigheter, markedstilgang/mangfold og trygge produkter. Det er viktig at nye tiltak ikke fører til negative konsekvenser for forbrukeren ved høyere priser på matvarer eller dårligere utvalg i butikkene.

Av instansene i forbrukerapparatet er det Forbrukerrådet LMD har hatt mest kontakt med. LMD har de seinere åra samarbeidet med Forbrukerrådet om temaer som merking av mat, forbrukerrettigheter og forbrukerinvolvering, samt den pågående oppfølging av Matkjedeutvalgets arbeid (NOU 2011:4), og da særlig forslaget om etablering av en Dagligvareportal. Departementet har også nytte av SIFOs kunnskap og forskning omkring forbrukerspørsmål på matområdet.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Besøksadresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 874

Avdeling for matpolitikk

Saksbehandler
Mette Bakken
Skauerud
49248

Vi understreker at LMDs kommentarer og vurderinger ikke er basert på direkte erfaringer med alle deler av forbrukerapparatet.

Vi vil også i vårt svar trekke fram LMDs nylige erfaring med omorganisering av Mattilsynet i perioden 2013-2015. Vi vurderer at dette arbeidet og prosessen fram til "Det nye Mattilsynet" har enkelte fellestrekk med spørsmål om eventuell endring av Forbrukerrådets regionapparat.

Generell vurdering av forbrukerapparatet

LMD er enig i Difis vurderinger av at virksomhetene i forbrukerapparatet hver for seg framstår som tillitvekkende og med høy resultatoppnåelse, men at det er krevende å se noe helhetlig bilde av forbrukerapparatet.

Hvem som gjør hva, er ikke umiddelbart gitt ut fra navn og saksfelt. Dette kan være uheldig både fordi det kan skape usikkerhet og tvil hos forbrukeren og aktører som arbeider inn mot forbrukerapparatet, og fordi det igjen kan svekke legitimitet til statens rolle som ivaretaker av forbrukerhensyn. Faren for at saker /temaer havner mellom to stoler vil også være større jo flere virksomheter apparatet består av. Vi merker oss at alle institusjonene har samme overordnede formål: å fremme og ivareta hensyn til forbrukerne. Det er virkemidlene, rollen og oppgavene som varierer.

Vi mener at det primært må være omverdenens og forbrukerens inntrykk og møte med "apparatet" som bør ligge til grunn for å vurdere eventuelle endringer i forbrukerapparatet.

Interessepolitikk vs. forvaltningspolitikk

LMD oppfatter Difis vurderinger som relevante og treffsikre ut fra den virkelighet vi kjenner til. Difis gjennomgang reiser prinsipielle spørsmål omkring Forbrukerrådets utfordrende balansegang mellom rollene som både forvaltningsorgan (klagebehandling og mekling) og interesseaktør.

Forbrukerrådets hovedoppgaver er nedfelt i vedtektenes § 2, og oppdraget¹ gitt av Barne-, likestillings- og familiedepartementet er,

"å ivareta forbrukernes interesser ved blant annet å

- påvirke myndigheter, organisasjoner og næringsdrivende

- dyktiggjøre forbrukerne gjennom informasjon, råd og veiledning

- gi bistand til forbrukerne

Forbrukerrådet skal bidra til å sette forbrukerspørsmål på dagsorden i samfunnsdebatten."

Forbrukerrådet er ikke et direktorat underlagt politiske styringssignaler, men de skal fylle ulike roller, jf. vedtektene. Den interessepolitiske rollen har en stor og tydelig plass hos Forbrukerrådet, mens rollen som forvaltningsorgan er mindre fremtredende utad. De omtaler da også seg selv slik på sin egen nettside "Om Forbrukerrådet": "*Forbrukerrådet er en uavhengig interesseorganisasjon som bistår forbrukerne og påvirker myndigheter og*

¹ Tildelingsbrev 2015 fra Barne-, likestillings- og familiedepartementet. Udatert.

næringsliv i en forbrukervennlig retning". Dette er og skal uten tvil være en viktig oppgave, men bare én av flere, som også skal romme Forbrukerrådet som forvaltningsorgan og gjennomfører av regjeringens prioriteringer.

Ut fra en slik todelt rolle kan det være vanskelig å se hvilken rolle Forbrukerrådet til enhver tid har/inntar, og hvor grensen går mellom å være et forvaltningsorgan og en interesseorganisasjon.

Det er ingen tvil om at samfunnet trenger en talsmann for forbrukerinteressene; en nøytral instans som ikke er bundet av politiske føringer.

Å rendyrke interesseorgandelen av Forbrukerrådet i en selvstendig enhet vil kunne virke mer ryddig og oversiktlig for omverdenen. Det kan også bidra til å fjerne eventuelle misforståelser om hvilken rolle institusjonen skal ha på det forbrukerpolitiske området, og gjøre det enklere å være Forbrukerrådet som interessepolitisk aktør.

Organisering – Forbrukerrådets regionapparat

Landbruks- og matdepartementet har, sammen med Helse- og omsorgsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet, i 2015 lagt til rette for en omorganisering av Mattilsynet. Noe av bakgrunnen for omorganiseringen var ønsket om effektivisering gjennom forenkling av styre- og støttefunksjonene, bedre utnytting av kompetanse og å styrke hovedkontoret som tilsynsmyndighet og fagdirektorat; for et mer samordnet, faglig kompetent og effektivt Mattilsyn. Mer enhetlig klagebehandling og likebehandling har vært viktige målsettinger med omorganiseringen.

For å utvikle en mer effektiv virksomhet mente Mattilsynet at det var riktig å redusere antall geografiske regioner fra åtte til fem. Dette ble vurdert som tilstrekkelig for å kunne gi faglig robuste enheter, samtidig som driften effektiviseres. Omorganiseringen trådte i kraft 2. februar 2015. Vi tror det kan være mye nyttig erfaring å hente fra prosessen og vurderingene knyttet til omorganiseringen i Mattilsynet ved eventuell endring av Forbrukerrådets organisering, selv om virksomhetene i utgangspunktet er svært ulike.

Vurdering av organisasjonsmodell

Difi vurderer tre ulike modeller for organisering av forbrukerapparatet som alle skal bidra til å tydeliggjøre rolle- og ansvarfordelingen mellom institusjonene.

LMD mener det er fornuftig å vurdere i en videre prosess at skillet mellom interessepolitiske oppgaver og forvaltningspolitikk blir tydeligere enn de er i dag, og at overlappende oppgaver i større grad blir samlet ett sted.

Slik alternativene er beskrevet i Difis gjennomgang, vurderer vi at hhv direktoratsmodellen og modellen med funksjonsspesialisering som best egnet for å få til dette, og vi sier oss enig i Difis argumenter for disse modellene.

Enhver omstilling og organisasjonsendring vil medføre kostnader. Det er allikevel vår vurdering at en omstrukturering med tydeligere skille mellom interessepolitikk og forvaltningsoppgaver vil innebære en forenkling for omverdenen og et ryddigere forbrukerapparat i stort. Vi tror også at forholdet mellom BLD og institusjonene vil kunne bli mer strømlinjeformet og bidra til en mer helhetlig politikkutvikling på forbrukerområdet.

LMD og Mattilsynet stiller seg til rådighet for mer informasjon om omorganiseringsprosessen som Mattilsynet har vært gjennom, om ønskelig.

Med hilsen

Cathrine Steinland (e.f.)
avdelingsdirektør

Mette Bakken Skauerud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer